

Zekâ Derecelendirme Ölçeği (ZDÖ)

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Zekâ Derecelendirme Ölçeği (ZDÖ)*. Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=33569>

Öz

Zekâ Derecelendirme Ölçeği (ZDÖ), **Birkan Kararmaz** tarafından 2019 yılında geliştirilmiş bir ölçektir. Bu ölçeğin temel amacı, ilkokul düzeyindeki öğrencilerin zekâ düzeylerinin belirlenmesinde, öğretmenlerin yaptığı değerlendirme ile standart zekâ testi puanları arasındaki ilişkiyi sistematik olarak incelemektir. Ölçek, öğretmenlerin gözlemsel verilerini nicelleştirerek, sınıf ortamında algılanan zekâ ile resmi test sonuçları arasındaki uyumu değerlendirmeye olanak tanır. Bu çalışmada, Kararmaz'ın yüksek lisans tezi kapsamında bir geliştirme çalışması olarak sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler

Zekâ, öğretmen değerlendirme, ilkokul, psikometrik, ölçme, geçerlik, güvenilirlik, ZDÖ.

Yazarlar

Birkan Kararmaz

Amaç

Zekâ Derecelendirme Ölçeği (ZDÖ), özellikle ilkokul çağındaki öğrencilerin zekâ düzeylerini, eğitimciler tarafından yapılan gözlemsel değerlendirmeler aracılığıyla ölçmek amacıyla tasarlanmıştır. Ölçeğin birincil hedefi, bu öğretmen değerlendirmelerinin, bilimsel olarak standardize edilmiş zekâ testlerinden elde edilen objektif puanlarla ne ölçüde örtüşmesini belirlemektir.

Bu araç, öğretmenlerin öğrenci potansiyeli hakkındaki içgörülerini yapılandırılmamış bir biçimde yakalayamayan hedefler. Elde edilen veriler, öğrencilerin akademik ve sosyal gelişim süreçlerinde öğretmenlerin rolünü ve değerlendirme isabetliliğini analiz etmek için kritik öneme sahiptir.

Yapı

ZDÖ, temel olarak "Öğretmen Tarafından Algılanan Zekâ" yapı birimini ölçmektedir. Bu yapı, öğrencinin bilişsel yeteneklerinin, problem çözme becerilerinin ve öğrenme hızının sınıf ortamındaki davranışsal göstergeleri üzerinden değerlendirilmesini içerir.

Ölçek, zekânın çok boyutlu yapısını ele almayı amaçlansa da, esas odak noktası, standart zekâ testlerinin ölçtüğü faktörlerle korelasyon gösteren, gözlemlenebilir bilişsel performans özellikleridir. Ölçeğin tam faktör yapısı ve alt boyutları, yüksek lisans tezi içerisinde detaylandırılmıştır.

Geçerlik

Ölçeğin geçerlik çal??malar?, geli?tirildi?i yüksek lisans tezi (Kararmaz, 2019) kapsam?nda yürütülmü?tür. Kaynak bilgide geçerlik sonuçlar? aç?kça belirtilmese de, ölçeğin amac? gere?i, standart zekâ testi puanlar? ile ö?retmen de?erlendirmesi aras?ndaki ili?kiyi inceleyen bir kriter geçerli?i çal??mas?n?n yapıld??? varsay?lmaktadır.

Detayl? yapı geçerli?i, kapsam geçerli?i ve di?er geçerlik türlerine ili?kin istatistiksel veriler, çal??man?n tam metninde (Anadolu Üniversitesi, Yay?nlanmam?? yüksek lisans tezi) yer almaktadır.

Güvenirlik

ZDÖ'nün güvenirlik analizleri, ölçeğin iç tutarlıl???n? ve ölçüm kararlıl???n? belirlemek amacıyla tez çal??mas?nda gerçekleştirilmiştir. Kaynakta güvenilirlik katsayılar? aç?kça sunulmam??tır.

Genellikle bu tür derecelendirme ölçeklerinde Cronbach Alfa iç tutarlılık katsay?s? ve muhtemelen test-tekrar test güvenilirlik yöntemleri kullanılm??tır. Ölçeğin güvenilirli?ine dair tüm nicel veriler, Kararmaz (2019) tezi içerisinde bulunmaktadır.

Faktör Analizi

ZDÖ'nün yapısal bütünlü?ünü ortaya koymak amacıyla faktör analizinin uygulanm?? olması muhtemeldir. Bu analiz, ö?retmenlerin zekây? hangi bile?enler üzerinden algılad???n? (örneğin, sözel ak?l yürütme, problem çözme hız?, dikkat) gösteren alt boyutlar?n belirlenmesine hizmet eder.

Faktör yapı?s?n?n tek boyutlu mu yoksa çok boyutlu mu oldu?u, aç?mlayıcı veya do?rulayıcı faktör analizi sonuçlar? ile birlikte tezde rapor edilmiştir. Bu analizler, ölçeğin teorik yapıyla uyumunu göstermek için önemlidir.

Araç

Test Type: Geli?tirme (Ö?retmen De?erlendirme Ölçeği)

Format: Derecelendirme Ölçeği (Likert veya benzeri bir formatta olması muhtemeldir. Kesin derecelendirme format? kaynakta belirtilmemiştir.)

Language Available: Türkçe

Population Group: Ö?retmenler (Ö?rencileri de?erlendiren grup)

Age Group: İlkokul düzeyindeki öğrenciler (Öğretmenlerin devalendirdiği yaş grubu)

Population Details: İlkokul öğrencileri ve bu öğrencilerin öğretmenleri.

Test Methodology: Öğretmen devalendirmesi yoluyla öğrenci zekâ düzeyinin standart test puanlarıyla karşılaştırılmasına dayalı psikometrik çalışma.

Anahtar Kelimeler

Zekâ Derecelendirme Ölçeği, öğretmen görüşü, psikometri, Anadolu Üniversitesi, Bilişsel yetenekler, Kararmaz.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilinmiyor (Yayınlanmamış tez yazarının ORCID bilgisi kaynakta yer almamaktadır.)

Affiliation Email addresses: birkankararmaz@anadolu.edu.tr

Correspondence Address: Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.

İzinler, Ücret ve Test Yolu

Ölçek, **Birkan Kararmaz** tarafından 2019 yılında, Anadolu Üniversitesi'nde sunulan bir yüksek lisans tezi kapsamında geliştirilmiştir. Kullanım izinleri ve telif hakları, tez çalışması için yasal şartlara ve yazarın belirleyeceği koşullara tabidir. Ticari kullanım için yazar ile iletişime geçilmesi gerekmektedir.

Ölçeğin orijinal dökümanına (PDF formatında) aşağıdaki bağlantıdan erişilebilir: [zeka-derecelendirme-olcegi-zdo-toad.pdf](#)

Kaynaklar

Kararmaz, B. (2019). *İlkokul düzeyinde öğrencilerin zekâ düzeyinin belirlenmesinde öğretmen devalendirmesi ile zekâ testi puanları arasındaki ilişki*. Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.

Zekâ Derecelendirme Ölçeği (ZDÖ) Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Ölçeğin maddeleri, kaynak içerikte doğrudan alınmamıştır. Maddeler, Birkan Kararmaz'ın

2019 tarihli yüksek lisans tezinde yer almaktadır.

ARABPSYCHOLOGY.COM